

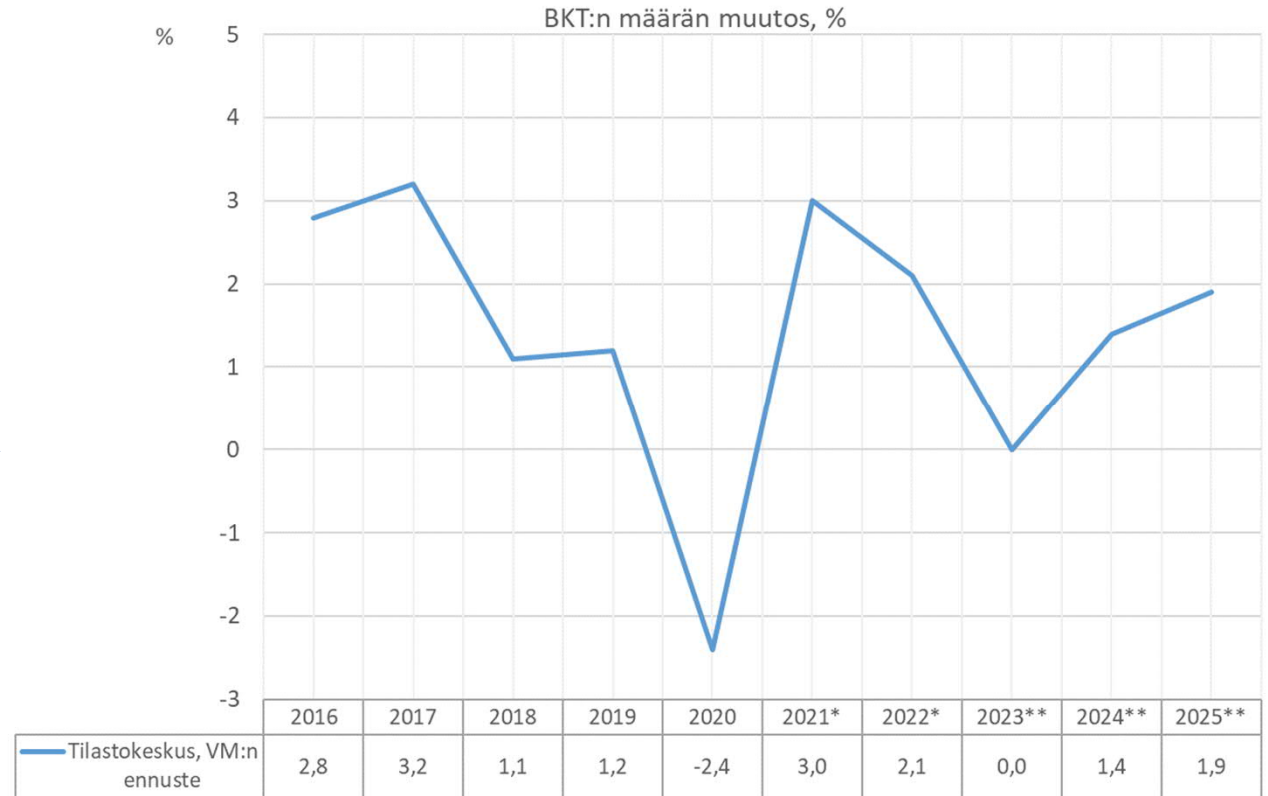
Tampereen kaupungin toiminnan ja talouden katsaus 8/2023

Kaupunginhallitus 9.10.2023

Suomen talouden vire

VM:n Taloudellinen katsaus, kesä 2023

- Suomen talous ei kasva tänä vuonna, kun hintojen ja korkojen nousu vähentää kotitalouksien kulutusta ja investointeja.
- Ulkomaankaupan nettovaikutus on selvästi positiivinen, kun vienti hieman kasvaa ja tuonti vähenee selvästi.
- Vuonna 2024 BKT kasvaa 1,4 prosenttia kotitalouksien ostovoiman kohentuessa, kun hintojen nousu hidastuu ja kotitalouksien tulot kasvavat.
- Vuonna 2025 kasvu nopeutuu 1,9 prosenttiin, kun kulutuksen kasvun lisäksi vihreän siirtymän investoinnit lisäävät kotimaista kysyntää.
- Työllisyys kasvaa taas ensi vuodesta lähtien ja vuonna 2025 työllisyysaste on 74,6 prosenttia ja työttömyysaste 6,6 prosenttia.

Lähde: Tilastokeskus 2016-2022 (* tarkentunut ennakkotieto),

** Ennuste, Valtiovarainministeriön Taloudellinen katsaus, kesä 2023 (15.6.2023).

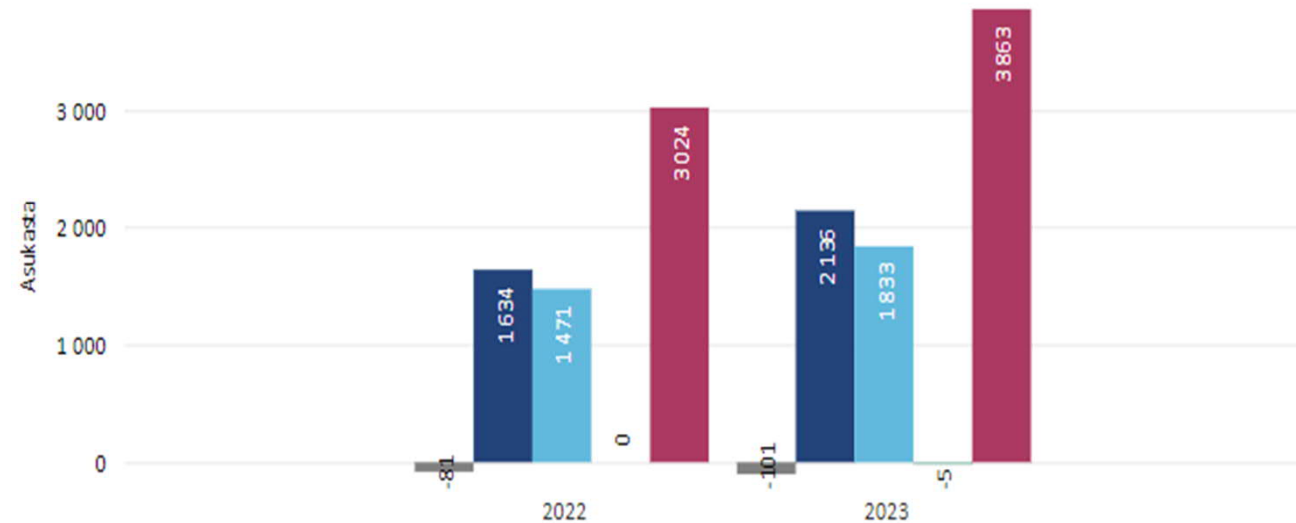
Väestönkasvu ja sen rakenne

ennakkotieto, elokuu

- Tilastokeskuksen ennakkotiedon mukaan Tampereella oli elokuun lopussa 252 872 asukasta.
- Tampereen väestö on kasvanut 3 863 asukkaalla tammi-elokuussa, mikä on yli 800 asukasta enemmän kuin edellisvuonna vastaavana aikana.
- Kuntien välistä muuttovoittoa Tampere sai 2 136 asukasta ja maahanmuuttovoittoa 1 833 asukasta. Molemmat kasvoivat vuoden 2022 tammi-elokuun vahvistettuun kuukausitietoon verrattuna.
- Syntyneiden enemmyys, -101 asukasta, oli edellisvuoden saman ajanjakson tilannetta heikompi.

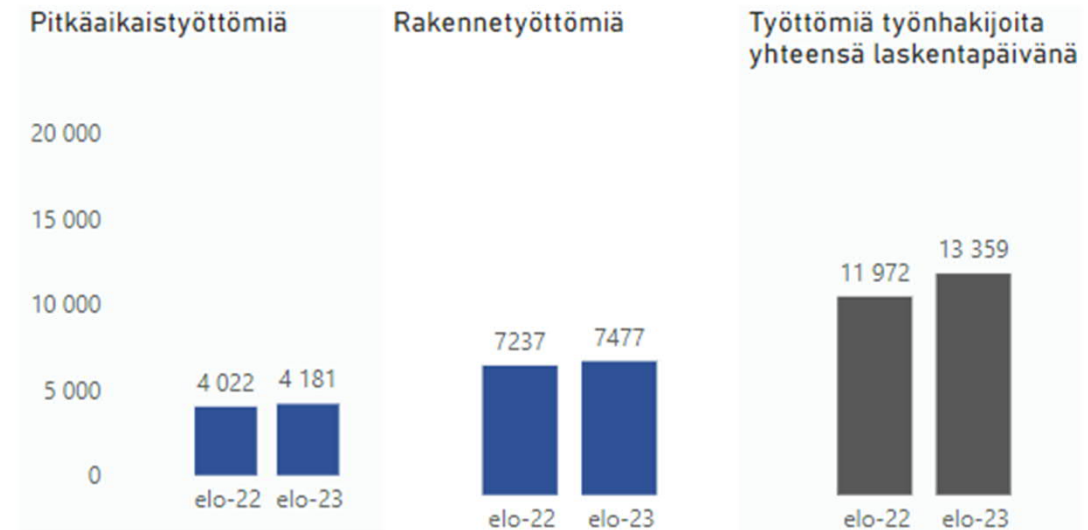
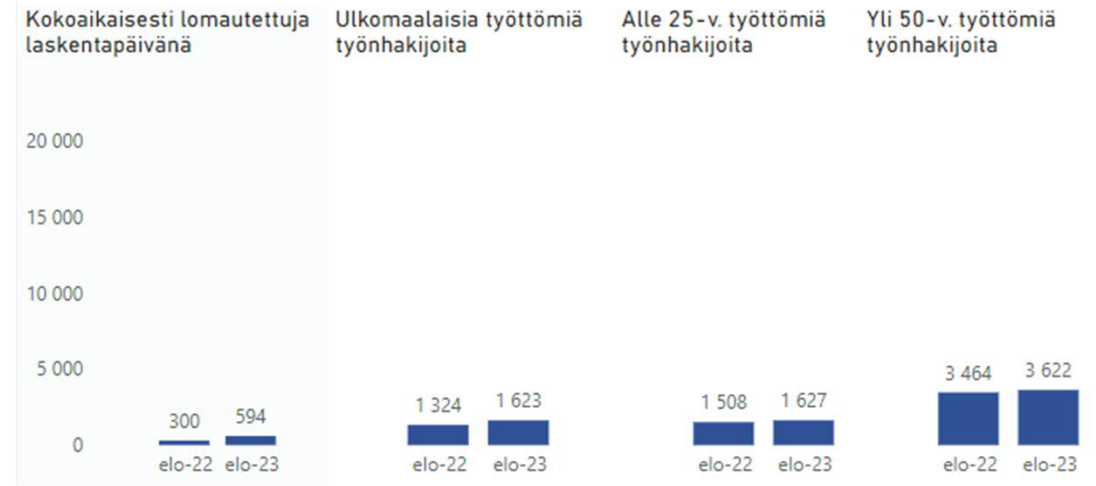
VÄESTÖNKASVUN RAKENNE

● Luonnollinen väestönlisäys ● Kuntien välinen nettomuutto ● Nettomaahanmuutto ● Väkiluvun korjaus ● Kokonaismuutos

Työllisyys

- Tampereen työttömyysaste oli elokuussa 10,8 % (koko maassa 9,4 %). Työttömänä työnhakijana oli 13 359 tamperelaista. Työttömyysaste laski edeltävästä kuusta 1,1 %-yksikköä ja työttömien määrä 1 353 henkilöllä. Vuodentakaiseen tilanteeseen verrattuna työttömyys kuitenkin kasvoi, 1 387 henkilöllä ja 0,9 %-yksikköä.
- Nuorten alle 25-vuotiaiden, yli 50-vuotiaiden ja ulkomaalaisten työttömien työnhakijoiden sekä pitkäaikaistyöttömien määrät ovat kasvaneet vuodentakaiseen tilanteeseen verrattuna.
- Tampereen työttömyysaste on kuusikkokunnista kolmanneksi matalin yhdessä Helsingin kanssa.
- Uusia avoimia työpaikkoja ilmoitettiin elokuussa 5 040 paikkaa -3 437 vuodentakaiseen verrattuna.

Lähde: TEM työnvälitystilasto

Kaupungin tilikauden tulos

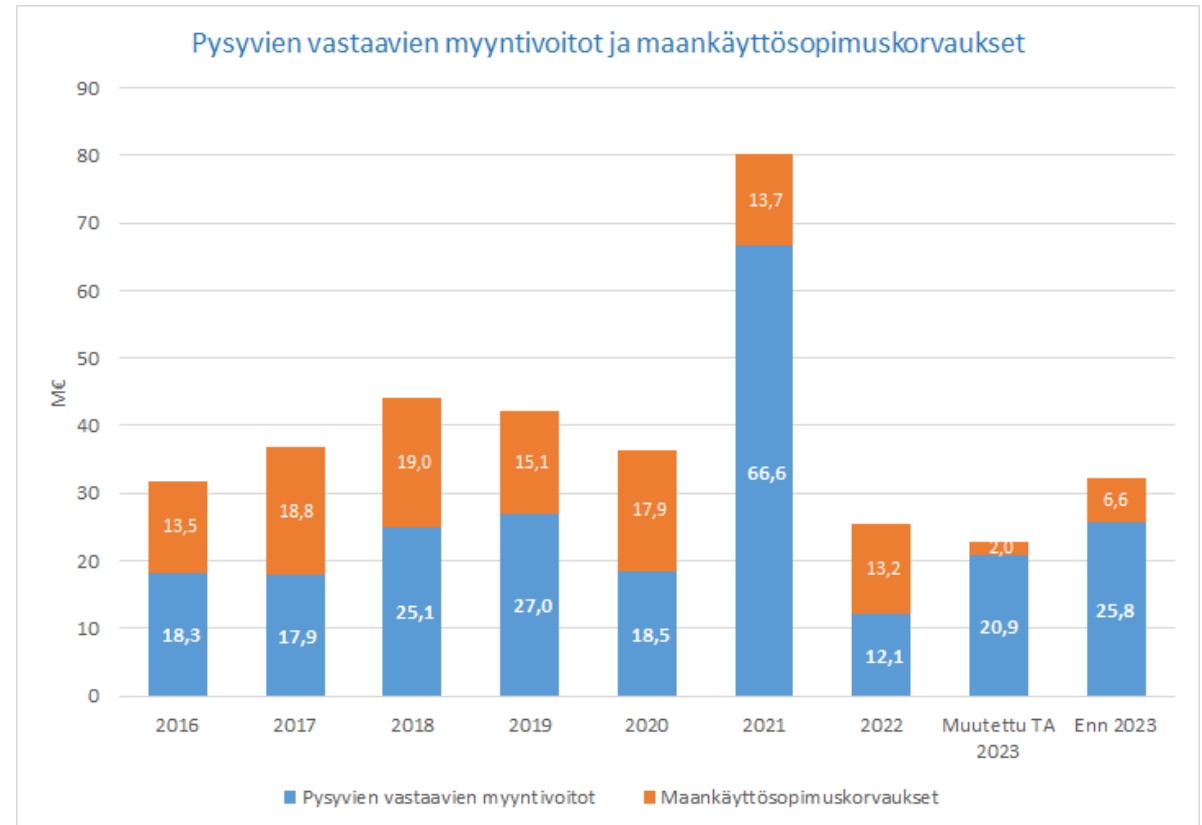
Miljoonaa euroa	TP 2022	Muutettu TA 2023	TP Enn 2023	TP Enn 23 / Muutettu TA 23	TP Enn 23 / TP 22
Toimintatuotot	516,3	364,6	380,3	15,7	-136,0
Valmistus omaan käyttöön	5,1	5,4	5,4	0,0	0,2
Toimintakulut	-1 964,0	-974,0	-975,6	-1,7	988,4
Toimintakate	-1 442,5	-604,0	-590,0	14,0	852,6
Verotulot	1 192,3	673,0	677,0	4,0	-515,3
Valtionosuudet	373,9	56,2	56,2	0,0	-317,7
Rahoitustuotot ja -kulut	18,6	24,0	25,7	1,7	7,0
Vuosikate	142,3	149,2	168,9	19,7	26,6
Poistot ja arvonalentumiset	-124,4	-128,8	-128,9	0,0	-4,4
Satunnaiset erät	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Tilikauden tulos	17,8	20,3	40,0	19,7	22,2
Tilinpäätössiirrot	2,3	2,1	2,1	0,0	-0,2
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	20,1	22,4	42,1	19,7	22,0

Keskeiset nostot tilinpäätösennusteesta

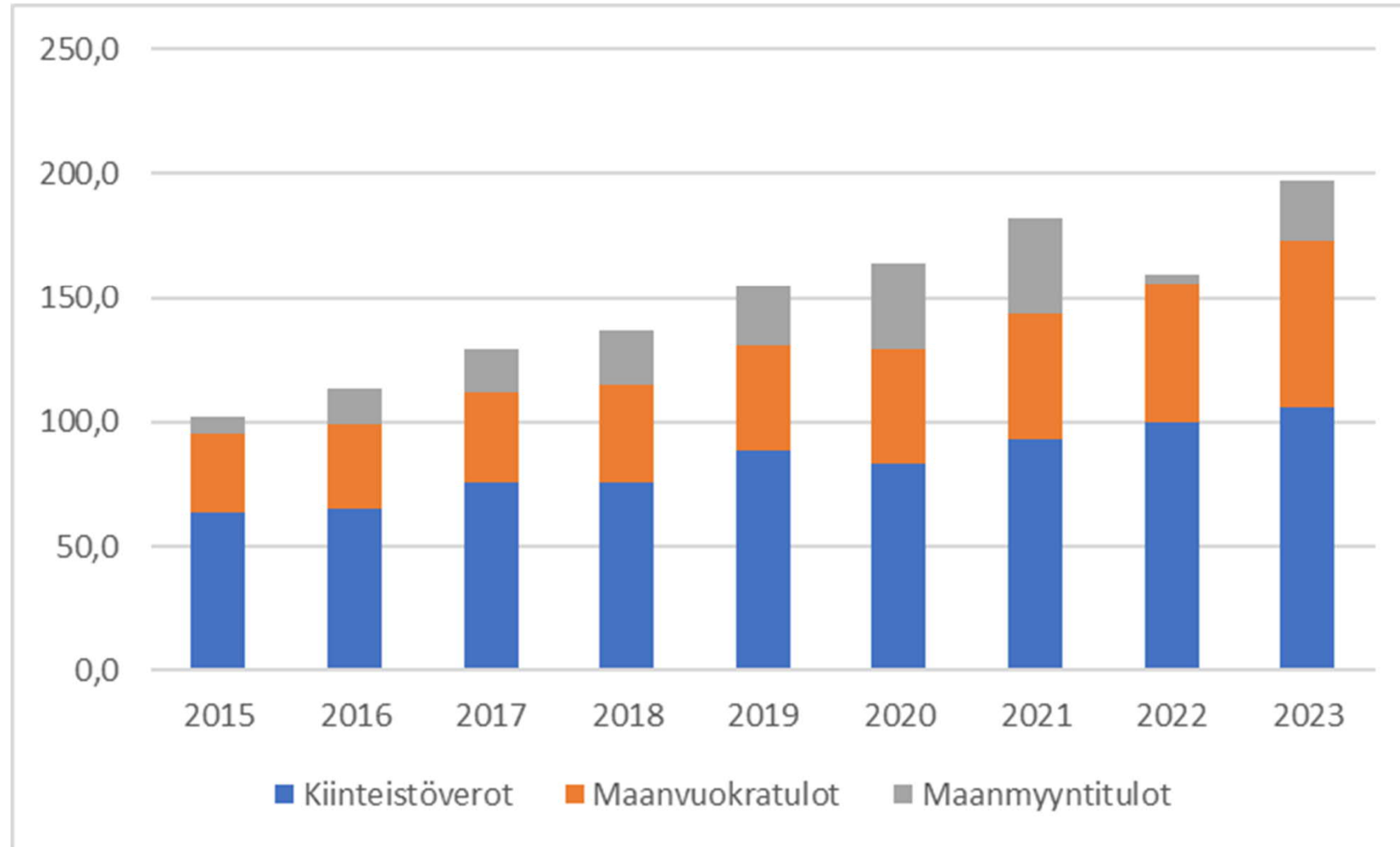
- Tilikauden tulosennuste on 40,0 milj. euroa ylijäämäinen, mikä on 19,7 milj. euroa budjetoitua parempi. Ilman niin sanottuja verohäntiä ja budjetoitua parempana toteutuvia pysyvien vastaavien myyntivoittoja sekä maankäyttösopimuskorvauksia, tilikauden tulos painuisi selvästi negatiiviseksi.
- Tulosennuste parani kesäkuun ennusteesta 1,1 milj. euroa.
- Merkittävimmät poikkeamat muutettuun talousarvioon nähden ovat asunto- ja kiinteistölautakunnan 13,9 milj. euroa budjetoitua parempi sekä kasvatus- ja opetuslautakunnan 2,8 milj. euroa budjetoitua heikompi toimintakatteen ennuste.
- Asunto- ja kiinteistölautakunnan budjetoitua paremman ennusteen taustalla ovat maankäyttösopimuskorvaukset ja pysyvien vastaavien myyntivoitot. Kasvatus- ja opetuslautakunnan ylitykset aiheutuvat henkilöstökuluista ja palvelujen ostoista.
- Verorahoituksen ennuste on 4,0 milj. euroa budjetoitua parempi kunnallisverojen vaikutuksesta.
- Nettoinvestointien ennuste on 234,5 milj. euroa, mikä on 38,6 milj. euroa budjetoitua vähemmän. Alitus aiheutuu erityisesti talonrakennusinvestointien viivästymisestä. Investointien tulorahoitusennuste on 72,0 prosenttia.

Pysyvien vastaavien myyntivoitot ja maankäyttösopimuskorvaukset

- Omaisuuden myyntivoittojen ennuste on 25,8 milj. euroa, joka on 4,9 milj. euroa muutettua talousarviota parempi
 - Merkittävimmät ennusteeseen sisältyvät myyntivoitot ovat maa-alueiden osalta Iskun alueen tontti Kalevassa (5,6 milj. euroa), Metsolle myyty Lahdesjärven tontti (5,3 milj. euroa, toteutunut) sekä Hämeenkatu 36 tontti (4,8 milj. euroa, toteutunut). Rakennusten osalta merkittävin myyntivoitto tulee Frenckellin kiinteistön myynnistä (4,1 milj. euroa, toteutunut).
- Maankäyttösopimuskorvausten osalta ennuste on 6,6 milj. euroa, joka on 4,6 milj. euroa talousarviota suurempi.

Kiinteistövero, maanvuokratulot ja maanmyyntitulot

Poikkeamat talousarvioon, palvelualueet (toimintakate)

Miljoonaa euroa	Muutettu talousarvio 2023	Tilinpäätös- ennuste 2023	Ero
Sivistyspalvelujen palvelualue			
Kasvatus- ja opetuslautakunta	-362,5	-365,2	-2,8
Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta	-103,6	-102,6	1,0
Elinvoiman ja kilpailukyvyn palvelualue			
Elinvoima- ja osaamislautakunta*	-103,7	-99,7	4,0
Asunto- ja kiinteistölautakunta	144,1	158,1	13,9
Kaupunkiympäristön palvelualue			
Yhdyskuntalautakunta	-46,6	-48,1	-1,5
Joukkoliikennelautakunta	-29,4	-30,0	-0,6

* Sitovuustaso Ammatillinen koulutus (tilikauden tulos)

Merkittävimmät poikkeamat talousarvioon, palvelualueet 1/2

- Kasvatus- ja opetuslautakunta (-2,8 milj. euroa): Toimintatuottojen ennuste on 0,3 milj. euroa ja toimintakulujen 3,1 milj. euroa muutettua talousarviota suurempi. Toimintatuottojen ylitysennuste johtuu varhaiskasvatuslain muutoksen ennakoitua pienemmästä vaikutuksesta maksutuloihin. Toimintakulujen ylitys aiheutuu henkilöstökulujen ja palvelujen ostojen ylityksistä. Henkilöstökulujen ylitykset aiheutuvat pääosin varhaiskasvatuksen sijaiskustannuksista, palkkaratkaisun järjestelyvaraerän vaikutuksesta sekä palvelutarpeen kasvusta. Palvelujen ostojen suurimmat ylitykset aiheutuvat ateriapalvelujen ja työterveyden kustannuksista. Talousohjelman toimenpiteenä ollut ateriapalvelujen laskutusmallin muutos toteutuneiden aterioiden mukaan on ollut valmisteilla yhteistyössä Pirkanmaan Voimia Oy:n kanssa, mutta talousarvioon ennakoitujen säästöt eivät tule toteutumaan.
- Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta (+1,0 milj. euroa): Toimintatuottojen ennuste on 1,4 milj. euroa budjetoitua parempi, mikä johtuu pääosin historiallisten museoiden maksu- ja myyntituotoista. Toimintakulujen ennuste on 0,4 milj. euroa muutettua talousarviota suurempi, mikä aiheutuu etenkin näyttelyihin ja tapahtumiin liittyvistä tarvikehankinnoista ja palvelujen ostoista.

Merkitävimmät poikkeamat talousarvioon, palvelualueet 2/2

- Elinvoima- ja osaamislautakunta (+4,0 milj. euroa) Toimintakulujen arvioidaan alittuvan 4,5 ja toimintatulojen n. 0,6 milj. eurolla. Henkilöstömenot tulevat alittamaan budjetoidun 3,7 milj. eurolla. Taustalla mm. palkkatuki uudistuksen voimaantumisen siirtyminen ja sen myötä rekrytointitarpeiden muutokset. Palvelujen ostot ovat alittamassa suunnitellun 1,5 milj. eurolla, koska työllisyyskokeilussa pystytään painottamaan aiemmin arvioitua enemmän valtion työllisyysmäärärahojen käyttöä. Avustuksiin sisältyvän työmarkkinatuen kuntaosuuden ennustetaan toteutuvan 2,0 milj. euroa yli suunnitellun. Vuorien ennustetaan alittuvan 1,6 milj. euroa.
- Asunto- ja kiinteistölahtakunta (+13,9 milj. euroa) Toimintatuottojen arvioidaan toteutuvan 12,6 milj. euroa budjetoitua suurempina. Maankäyttösopimuskorvauksia arvioidaan tuloutuvan 6,6 milj. euroa, joka on 4,6 milj. euroa muutettua talousarviota enemmän. Muihin toimintatuottoihin kirjattavien pysyvien vastaavien myyntivoittojen ennuste (25,7 milj. euroa) on 4,8 milj. euroa suunniteltua parempi. Toimintakulujen ennuste on 1,3 milj. euroa suunniteltua pienempi. Henkilöstömenot ovat alittumassa 0,3, palvelujen ostot 0,8 ja avustukset 0,3 milj. euroa.
- Yhdyskuntalautakunta (-1,5 milj. euroa) Tuottojen arvioidaan alittuvan (1,3 milj. euroa), mikä johtuu rakennusvalvonnan ja asemakaavoituksen tuottojen alituksesta (2,2 milj. euroa). Toisaalta katutilavalvonnan ja pysäköinninvalvonnan tuotot ylittävät (0,9 milj. euroa). Toimintakulujen arvioitu ylitys (0,2 milj. euroa) johtuu pääosin kaupungin kasvun ja ilmasto- ja LUMO –tavoitteiden vaatimasta resursoinnista vihersuunnittelussa.
- Joukkoliikennelautakunta (-0,6 milj. euroa). Tuottojen arvioidaan ylittävän (3,4 milj. euroa) johtuen matkustuksen voimakkaasta kasvusta. Toimintakulujen arvioitu ylitys (4,0 milj. euroa) johtuu pääosin korkeasta kustannustasosta.

Poikkeamat talousarvioon, konsernihallinto ja taseyksiköt

Miljoonaa euroa	Muutettu talousarvio 2023	Tilinpäätös- ennuste 2023	Ero
Konsernihallinto (toimintakate)			
Konsernihallinto*	-42,7	-40,2	2,5
Yhteiset erät	-115,5	-115,1	0,4
Taseyksiköt (liikeylijäämä)			
Tampereen Vesi Liikelaitos	28,8	26,7	-2,0
Tampereen Kaupunkiliikenne Liikelaitos	0,0	0,5	0,5
Laskelmaosa			
Korkotuotot ja -kulut	-14,4	-12,7	1,7
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	68,8	60,0	-8,8

* Sitovuustaso ICT-kehittäminen (toimintakate + nettoinvestoinnit)

Merkittävimmät poikkeamat talousarvioon, konsernihallinto ja taseyksiköt

- Konsernihallinto (+2,5 milj. euroa): ICT-kehittämiskustannusten arvioidaan alittuvan 1,3 milj. eurolla. Muun konsernihallinnon menojen ennustetaan alittuvan 1,2 milj. eurolla; pääosin henkilöstömenojen alituksia mm. rekrytointien siirtymisten takia.
- Yhteiset erät (+0,4 milj. euroa): Verotuskustannukset alittavat budjetin 0,2 milj. eurolla. Osallistuvan budjetoinnin kustannuksia jää toteutumatta 0,2 milj. euroa.
- Tampereen Vesi Liikelaitos (-2,0 milj. euroa): Liittymismaksutulojen ennustetaan jäävän suunnitellusta noin 1,0 milj. euroa myönnettyjen rakennuslupien ja aloitettujen rakennushankkeiden määrän laskun myötä. Toinen keskeinen tekijä liikeylijäämätavoitteen alittumisen taustalla on yhtiöittämisspätöksen myötä aiheutuvat organisaatiomuutoksen valmistelun kustannukset.
- Tampereen Kaupunkiliikenne Liikelaitos (+0,5 milj. euroa): Ennen mahdollista tuotantosopimuksen mukaista kustannusneutralisoivaa korjausta, erityisesti liikevaihdon suunniteltua korkeampi toteuma ennustaa budjetoitua parempaa liiketoiminnan tulosta.
- Korkotuotot ja –kulut (+1,7 milj. euroa): Korkokulut alittavat budjetin 1,8 milj. eurolla.

Henkilöstömenot

Henkilöstömenot (milj. euroa)	TP 2022	Muutettu TA 2023	TP Enn 2023	TP Enn. 23 / Muutettu TA 23
Palkat ja palkkiot	-547,2	-360,0	-357,1	2,9
Henkilösivukulut				
Eläkekulut	-118,5	-73,9	-73,6	0,3
Muut henkilösivukulut	-20,4	-14,7	-14,7	0,0
Yhteensä	-686,1	-448,6	-445,4	3,2

Henkilöstömenot

- Tilinpäätösennusteen mukaan henkilöstömenot alittavat muutetun talousarvion 3,2 milj. eurolla (0,7 %).
 - Varhaiskasvatus ja esiopetus: ylitys 1,1 milj. euroa (sijaiskustannukset, palkkaratkaisun vaikutus, palvelutarpeen kasvu).
 - Elinvoima- ja osaamislautakunta: alitus 3,7 milj. euroa.
 - Työllisyys- ja kasvupalvelut: alitus 3,2 milj. euroa (palkkatukityöllistämisen väheneminen, viivästyneet rekrytoinnit).
 - Ammatillinen koulutus: alitus 0,5 milj. euroa (projektitoiminnan ennustemuutos).
 - Asunto- ja kiinteistölautakunta: alitus 0,3 milj. euroa (palkkaratkaisun tarkentunut kustannusvaikutus).
 - Konsernihallinto: alitus 0,5 milj. euroa (viivästyneet rekrytoinnit ja projektien aikataulumuutokset).
 - Tampereen Kaupunkiliikenne: ylitys 0,4 milj. euroa (palkkaratkaisun tarkentunut kustannusvaikutus).
- Työvoimakustannusten (henkilöstömenot lisättynä työvoiman vuokrauskustannuksilla) ennuste alittaa muutetun talousarvion 3,1 milj. eurolla (0,7 %).

Palkalliset henkilötyövuodet

	TP 2022	Muutettu TA 2023	TP Enn 2023	TP Enn 23 / Muutettu TA 23
Palkalliset henkilötyövuodet				
Sosiaali- ja terveystalouden palvelualue	4 523	0	0	0
Sosiaali- ja terveystaloutta	4 523	0	0	0
Sivistyspalvelujen palvelualue	5 007	5 201	5 281	80
Kasvatus- ja opetuslautakunta	4 050	4 222	4 302	80
Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta	957	979	979	0
Elinvoiman ja kilpailukykyyn palvelualue	1 898	1 953	1 867	-87
Elinvoima- ja osaamislautakunta	1 849	1 896	1 814	-82
Asunto- ja kiinteistölaikunta	50	57	53	-4
Kaupunkiympäristön palvelualue	318	361	348	-13
Yhdyskuntalaikunta	293	333	321	-11
Joukkoliikennelaikunta	25	29	27	-2
Konsernihallinto	333	313	290	-23
Liikelaikokset	451	443	441	-2
Tampereen Kaupunkiliikenne	295	279	277	-2
Tampereen Vesi	157	164	164	0
Pirkanmaan pelastuslaitos	675	0	0	0
Yhteensä	13 206	8 272	8 227	-45

Palkallisten henkilötyövuosien ennuste

Palkalliset henkilötyövuodet	TP 2022	Muutettu TA 2023	TP Enn 2023	TP Enn 23 / Muutettu TA 23
Ilman palkkatuettua henkilöstöä	13 025	7 995	8 044	50
Palkkatuettu henkilöstö	180	277	183 -	94
Palkalliset henkilötyövuodet yhteensä	13 206	8 272	8 227 -	45

- Palkallisten henkilötyövuosien ennuste alittaa muutetun talousarvion 45 henkilötyövuodella (-0,5 %).
 - Varhaiskasvatuksessa palkalliset henkilötyövuodet ylittävät muutetun talousarvion 80 henkilötyövuotta varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen palvelutarpeen kasvun vuoksi. Lisäksi sijaisten käyttö on lisääntynyt edelliseen vuoteen nähden.
 - Työllisyys- ja kasvupalveluissa palkallisten henkilötyövuosien arvioidaan toteutuvan -74 henkilötyövuotta muutettua talousarviota pienempinä palkkatukityöllistettävien määrän vähenemisen sekä viivästyneiden rekrytointien vuoksi.
 - Konsernihallinnon palkallisten henkilötyövuosien ennuste alittaa muutetun talousarvion -23 henkilötyövuotta. Alitusta selittää viivästyneet projektit ja rekrytoinnit.
 - Kaupunkiympäristön palvelualueella palkallisten henkilötyövuosien ennuste alittaa vuosisuunnitelman -13 henkilötyövuotta täyttämättömien vakanssien vuoksi.
- Palkkatuetun henkilöstön osuus tilinpäätösennusteesta on 183 henkilötyövuotta, joka alittaa muutetun talousarvion -94 henkilötyövuotta (34,0 %).

Verorahoitus

Miljoonaa euroa	TP 2022	Alkup. TA 2023	Muutettu TA 2023	TP Enn. 2023	TP Enn. / Muutettu TA
Verotulot yhteensä	1 192,3	630,0	673,0	677,0	4,0
Kunnallisvero	953,9	441,5	467,0	471,0	4,0
Yhteisövero	138,8	90,0	100,0	100,0	0,0
Kiinteistövero	99,6	98,5	106,0	106,0	0,0
Valtionosuudet yhteensä	373,9	61,9	56,2	56,2	0,0
Peruspalvelut	179,5	-47,1	-58,8	-58,8	0,0
Muut opetus ja kulttuuri	78,4	74,0	78,6	78,6	0,0
Veromenetysten kompensatio	115,9	35,0	36,3	36,3	0,0
Verorahoitus yhteensä	1 566,2	691,9	729,2	733,2	4,0

Verorahoitus

Verotulot

- Verotuloja arvioidaan tilitettävän 677 milj. euroa, mikä on 4 milj. euroa muutettua talousarviota enemmän. Talousarviota muutettiin kesäkuussa.
- Kunnallisverotuloarvio ylittää budjetin 4 milj. eurolla. Arvio tarkentuu loppuvuotta kohden, kun vuoden 2022 valmistuvasta verotuksesta saadaan tietoja. Kuluvan vuoden ennakkoerot ovat kehittyneet myönteisesti.
- Yhteisöverotulon 100 milj. euron arvioon sisältyy epävarmuutta. Yritykset ovat alentaneet maksettuja ennakkoeroja kesästä lähtien, mikä on näkynyt tilityksissä viime kuukausina.
- Kiinteistöveroja arvioidaan saatavan 106 milj. euroa, mikä on 6,4 % edellistä vuotta enemmän. Kasvu johtuu erityisesti siitä, että rakennusten verotusarvot ovat kasvaneet, koska niiden jälleenhankinta-arvoja on korotettu. Syy korotukseen löytyy rakennuskustannusten kallistumisesta.

Valtionosuudet

- Valtionosuuksia arvioidaan kertyvän valtionosuuspäätösten mukaisesti nettomääräisesti noin 56 milj. euroa.

Investoinnit

Milj. euroa	TP 2022	Muutettu TA 2023	TP 2023 Enn	TP Enn / Muutettu TA	TP Enn 23/ TP 22
Aineettomat hyödykkeet					
Tietokoneohjelmistojen käyttöoikeudet	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Tietokoneohjelmistojen valmistusarvot	-4,0	-9,9	-8,6	1,3	-4,5
Muut pitkävaikutteiset menot	-0,8	-1,1	-1,1	0,0	-0,3
Aineelliset hyödykkeet					
Maa- ja vesialueet	-16,2	-21,9	-16,0	5,8	0,2
Rakennukset	-31,2	-129,0	-105,8	23,2	-74,7
Kiinteät rakenteet ja laitteet	-25,0	-94,7	-90,9	3,8	-65,9
Koneet ja kalusto	-6,9	-16,2	-13,8	2,5	-6,9
Muut aineelliset hyödykkeet	-0,2	-0,2	-0,2	0,0	0,0
Keskeneräiset hankinnat	-153,6	0,0	0,0	0,0	153,6
Sijoitukset					
Osakkeet ja osuudet	-0,7	-4,8	-2,3	2,5	-1,6
Investoinnit yhteensä	-238,6	-277,7	-238,6	39,1	-0,1
Rahoitusosuudet	5,9	4,6	4,1	-0,5	-1,8
Nettoinvestoinnit yhteensä	-232,6	-273,1	-234,5	38,6	-1,9
Pysyvien vastaavien luovutustulot	16,9	29,4	38,7	9,3	21,8

Investoinnit

- Vuoden 2023 nettoinvestointien toteumaksi ennustetaan 234,5 milj. euroa, mikä alittaa muutetun talousarvion 38,6 milj. eurolla.
- Merkittävimmät poikkeamat ovat asunto- ja kiinteistölautakunnan talonrakennushankkeiden sekä Viiden tähden keskusta –kehitysohjelman investointien alitus ja yhdyskuntalautakunnan investointien ylitys.
- Pysyvien vastaavien myyntitulojen ennuste on 38,7 milj. euroa, mikä ylittää muutetun talousarvion 9,3 milj. eurolla.

Poikkeamat talousarvioon, investoinnit

Nettoinvestoinnit, miljoonaa euroa	Muutettu talousarvio 2023	Tilinpäätös- ennuste 2023	Ero
Sivistyspalvelujen palvelualue			
Kasvatus- ja opetuslautakunta	-6,1	-5,5	0,6
Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta	-13,0	-11,6	1,4
Elinvoiman ja kilpailukyvyn palvelualue			
Elinvoima- ja osaamislautakunta	-3,6	-3,1	0,6
Asunto- ja kiinteistölautakunta	-148,7	-119,7	29,0
Kaupunkiympäristön palvelualue			
Yhdyskuntalautakunta	-62,7	-59,5	3,2
Joukkoliikennelautakunta	-0,5	-0,5	0,0
Konsernihallinto			
Konsernihallinto, muut	-0,1	-0,1	0,0
Yhteiset erät	-4,4	-1,9	2,5
ICT-kehittäminen*	-9,1	-7,8	1,3
Liikelaitokset			
Tampereen Vesi Liikelaitos	-24,5	-24,5	0,0
Tampereen Kaupunkiliikenne Liikelaitos	-0,3	-0,3	0,0
Yhteensä	-273,1	-234,5	38,6

* sitovuustaso bruttoinvestoinnit + käyttötalous

Merkittävimmät poikkeamat talousarvioon, investoinnit 1/3

Asunto- ja kiinteistölautakunta (investointien muutetun talousarvion alitus 29,0 milj. euroa)

- Talonrakennushankkeiden suurimmat poikkeamat (yhteensä +22,0 milj. euroa): Tammelan stadionin uudisrakennus, Tampereen lyseon lukion perusparannus, Lamminpään koulun rakennus 2 uudisrakennus, Kaupin pesäpallstadionin oheistilat, Tasanteen päiväkodin uudisrakennus, Hervannan vapaa-aikakeskuksen V-rakennuksen perusparannus, Härmälän koulun ja kirjaston perusparannus

Viiden tähden keskusta -kehitysohjelma (nettoinvestointien muutetun talousarvion alitus yhteensä 6,4 milj. euroa)

- Hakametsän Sport Campuksen johtosiirtourakan siirtyminen myöhemmäksi; Ratinan niemi, Suvannon rannat ja stadion -hanke ei käynnisty kuluvana vuonna, TAHERA:n alustavien rakennustöiden viivästyminen, vetovoimatoimenpiteitä ei ole käynnistetty ja Viinikanlahdessa ei tehdä v. 2023 pilaantuneiden maiden poistoja. Ranta-Tampellan suunnitellut katujen ja yleisten alueiden pintatyöt odottavat talonrakennusten valmistumista.

Merkittävimmät poikkeamat talousarvioon, investoinnit 2/3

Yhdyskuntalautakunta (pl. erikseen sitovat erät) (nettoinvestointien muutetun talousarvion ylitys 2,2 milj. euroa)

- Rakentamishankkeissa ylityksiä (mm. Näsisaaressa siltojen paalulaatat, ratikan rinnakkaishankkeiden indeksikorjaukset, kilpailutettujen urakoiden hintojen nousu, Hervannan pohjoisakselin siltatyöt, Morkun aukion lisäkustannus, Ojalan alueen putkitukset) ja kohteiden toteutuksen aloituksia siirtyä myöhemmäksi (mm. Tohlopin, Raholan ja Tesoman taimiston kaava-alueet)
- Investointien rahoitusosuuksien ennustetaan toteutuvan 0,9 milj. euroa muutettua talousarviota pienempinä (Rongankadun kevyen liikenteen väylään ei saada valtionosuutta)

Merkittävimmät poikkeamat talousarvioon, investoinnit 3/3

Pysyvien vastaavien luovutustulot (ylitys verrattuna muutettuun talousarvioon 9,3 milj. euroa)

- Asunto- ja kiinteistölautakunnan luovutustulojen ennuste on 38,6 milj. euroa (+9,2 milj. euroa). Merkittävimpinä kohteina ovat toteutuneet Metsolle myyty Lahdesjärven yritystontti, Hämeenkatu 36 as. oy tontti ja Frenckellin kiinteistö sekä tilinpäätösennusteessa toteutumaton Kalevan Iskun alueen asuntotontti.
- Konsernihallinnon luovutustulojen tilinpäätösennusteeseen on päivitetty 0,5 milj. euron Finnparkin sijoitetun vapaan pääoman palautuksesta luopuminen (Kaupunginhallituksen konsernijaosto 18.4.2023 § 31).
- Vuoden 2023 talousarvion konsernihallinnon osakkeiden ja osuuksien investointeihin lisätään lokakuun kaupunginvaltuuston kokouksessa KOy Tampereen Monitoimiareenan pääomajärjestelyiden takia lainakonvertointien yhteismäärää vastaava summa (kv 18.9.2023 § 135). Lainakonvertointeja ei ole huomioitu elokuun tilinpäätösennusteessa.

Rahoituslaskelma

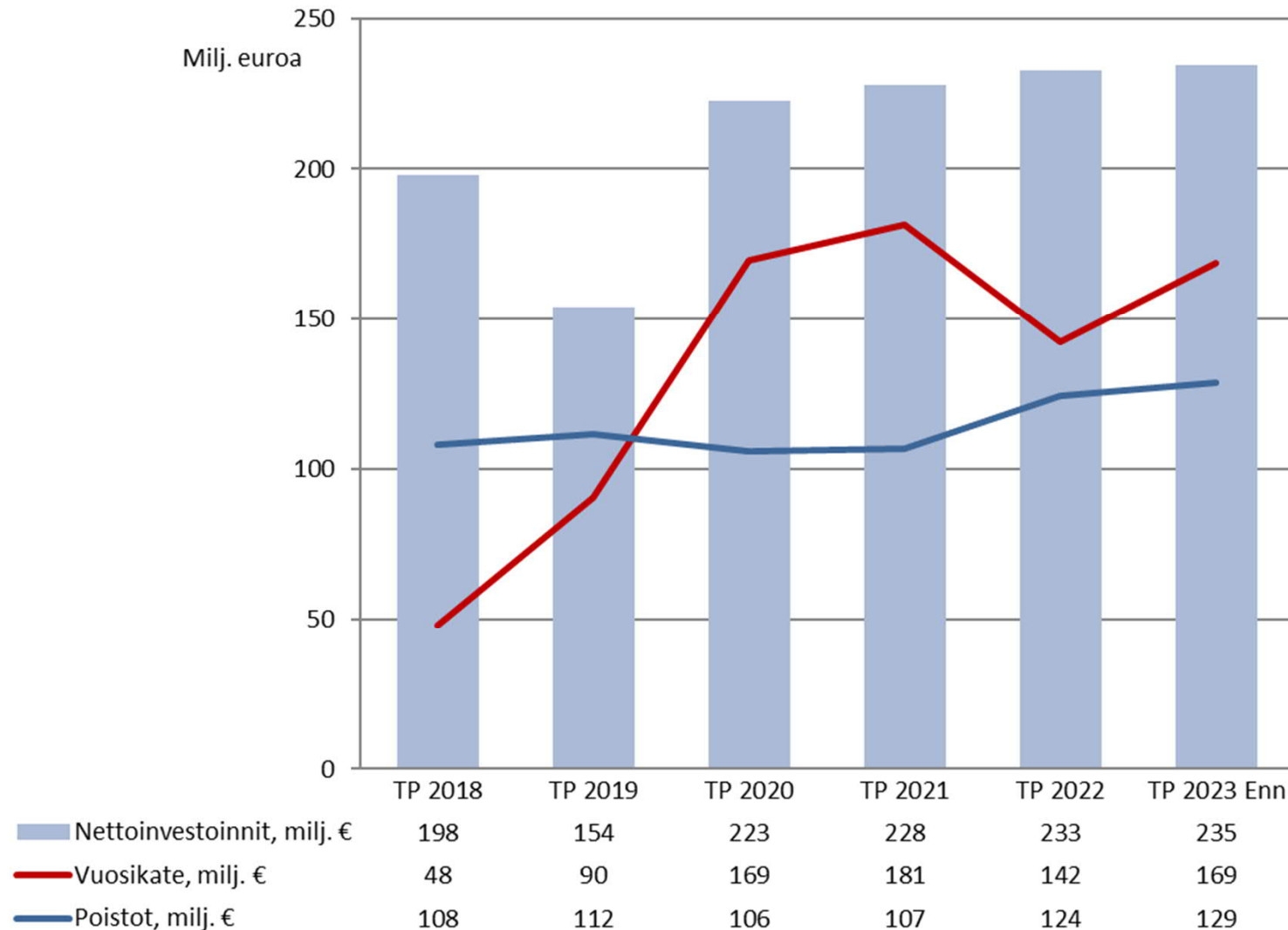
Milj. euroa	TP 2022	Muutettu TA 2023	TP Enn 2023	TP Enn 23 / Muutettu TA 23	TP Enn 23 / TP 22
Toiminnan rahavirta	127,7	128,2	143,1	14,9	15,4
Investointien rahavirta	-215,8	-243,7	-195,8	47,8	19,9
Investointimenot	-238,4	-277,7	-238,6	39,1	-0,2
Rahoitusosuudet investointimenoihin	5,9	4,6	4,1	-0,5	-1,8
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	16,8	29,4	38,7	9,3	21,9
Toiminnan ja investointien rahavirta	-88,0	-115,4	-52,7	62,7	35,3
Rahoituksen rahavirta					
Antolainauksen muutokset	-1,5	0,1	0,1	0,0	1,6
Lainakannan muutokset	34,9	0,0	-82,7	-82,7	-117,6
Oman pääoman muutokset	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Muut maksuvalmiuden muutokset	15,7	0,0	0,0	0,0	-15,7
Rahoituksen rahavirta	49,0	0,1	-82,6	-82,7	-131,7
Rahavarojen muutos	-39,0	-115,4	-135,4	-20,0	-96,4
Rahavarat tilikauden lopussa	241,4	-	106,1	-	-135,4
Rahavarat tilikauden alussa	280,4	-	241,4	-	-39,0

Investointien tulorahoitus-%
72,0 %
(Tilinpäätösennuste 2023)

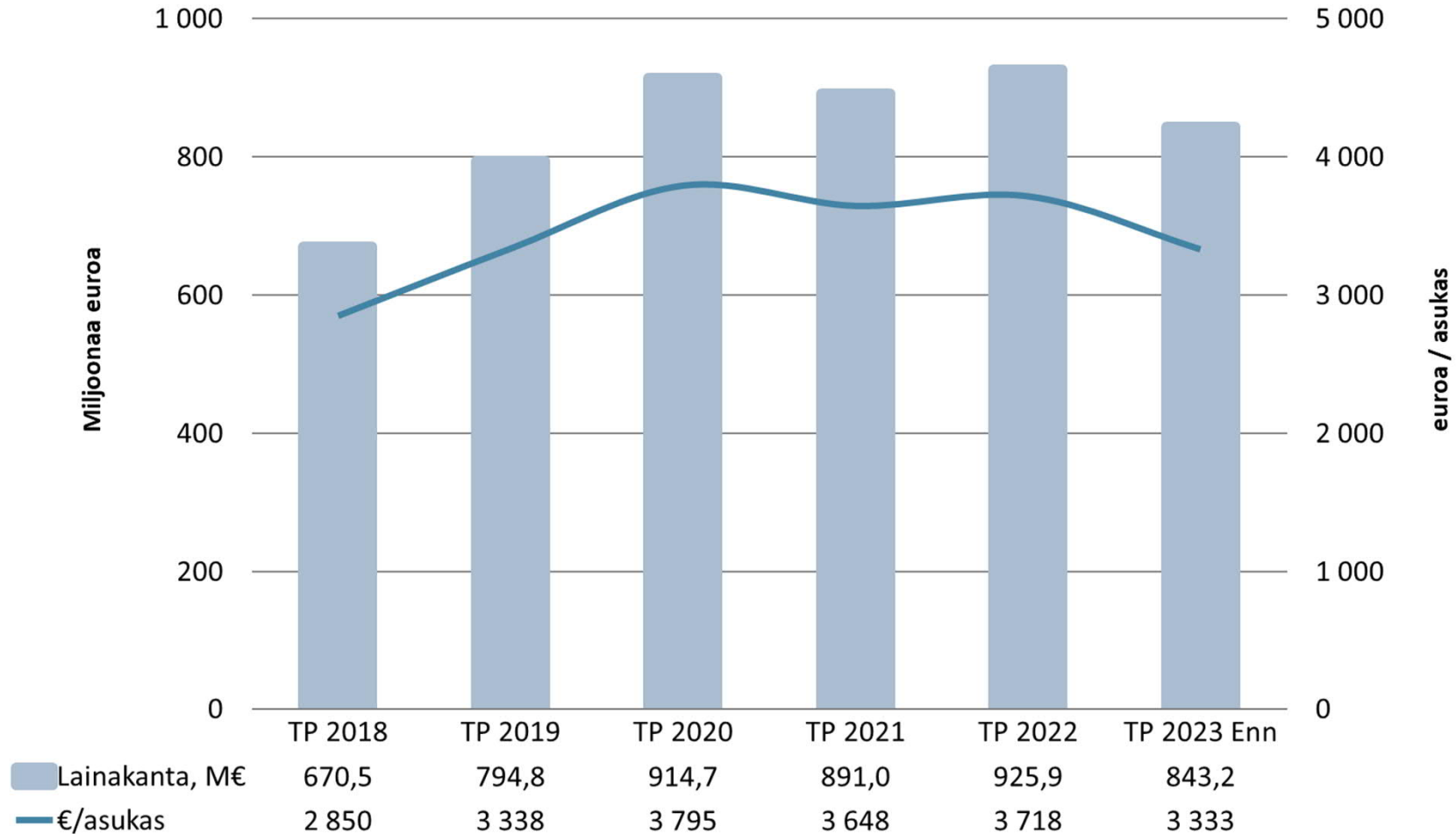
Toiminnan ja investointien
rahavirta 5 vuotta
-233,0 milj. euroa
(Tilinpäätösennuste 2023)

Kassan riittävyys
30 päivää
(Tilinpäätösennuste 2023)

Nettoinvestoinnit, vuosikate ja poistot

Lainamäärän kehitys

Tunnuslukuja

	TP 2022	TA 2023	Muutettu TA 2023	TP Enn 2023	TP Enn 23 / TP 22	TP Enn 23 / Muutettu TA 23
Toimintakate, milj. €	-1 442,5	-592,1	-604,0	-590,0	852,6	14,0
Nettomenojen kasvu, %	2,7	-59,0	-58,1	-59,1	-61,8	-1,0
Vuosikate, milj. €	142,3	126,9	149,2	168,9	26,6	19,7
Vuosikate/Poistot, %	114,3	100,0	115,8	131,1	16,7	15,3
Tulos, milj. €	17,8	0,0	20,3	40,0	22,2	19,7
Toiminnan ja investointien rahavirta, 5 vuotta. milj. €	-321,9	-266,6	-295,8	-233,0	88,9	62,7
Investoinnit (netto), milj. €	-232,5	-222,2	-273,1	-234,5	-2,0	38,6
Investointien tulorahoitus, %	61,2	57,1	54,6	72,0	10,8	17,4
Lainat, milj. €	925,9	932,0	932,0	843,2	-82,7	-88,8
Lainat, €/ asukas	3 718	3 728	3 728	3 333	-386	-395
Verorahoituksen kasvu,%	5,9	-55,8	-53,4	-53,2	-59,1	0,3
Asukasmäärä	249 009	250 000	250 000	253 000	3 991	3 000

Konserniennuste

Miljoonaa euroa	TP 2022	TP 2023 Enn	TP Enn 23 / TP 22
Toimintatuotot	1 443,9	1 019,5	-424,4
Toimintakulut	-2 593,9	-1 455,5	1 138,4
Osuus osakkuusyhteisöjen voitosta (tapp	7,8	2,7	-5,1
Toimintakate	-1 142,2	-433,3	708,9
Verotulot	1 192,3	677,0	-515,3
Valtionosuudet	373,9	56,2	-317,7
Rahoitustuotot ja -kulut	-36,9	-38,5	-1,6
Vuosikate	387,0	261,4	-125,6
Poistot ja arvonalentumiset	-272,9	-215,5	57,3
Tilikauden tulos	114,2	45,9	-68,3
Tilinpäätössiirrot	0,6	0,5	-0,1
Tilikauden verot	-23,8	-7,6	16,2
Laskennalliset verot	-2,4	-1,8	0,6
Vähemmistöosuudet	0,4	2,5	2,1
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	89,0	39,5	-49,5

Keskeiset nostot konserniennusteesta

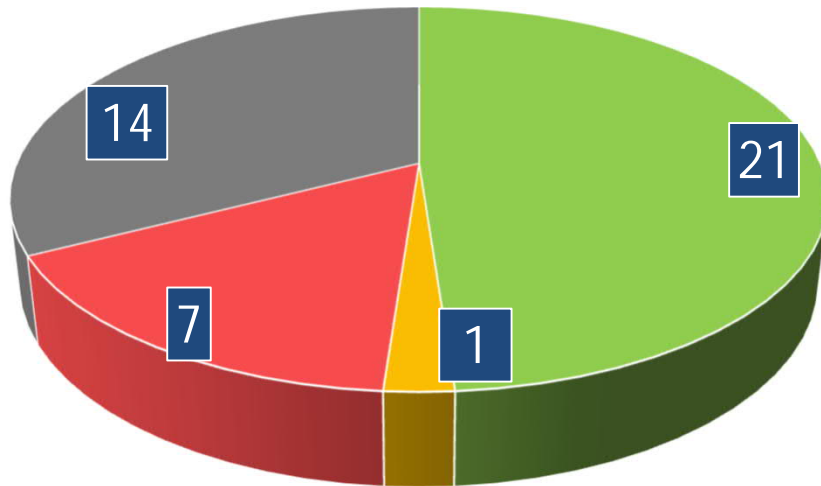
- Ennusteen vertailukelpoisuuteen vaikuttavat sote-uudistuksesta aiheutuneet muutokset kaupunkiorganisaatiossa sekä konsernirakenteessa (PSHP).
- Toimintakatteen ennustetaan parantuvan 708,9 milj. euroa vertailuvuodesta erityisesti toimintakulujen vähentymisen seurauksena.
- Vuosikatteen ennustetaan heikkenevän 125,6 milj. euroa vertailuvuodesta. Muutoksen taustalla on sote-uudistuksen seurauksena pienentynyt verorahoitus. Vuosikatteen ennustetaan kattavan poistot 121 prosenttisesti.
- Konsernin tulosenuste on 68,3 milj. euroa edellisvuotta heikompi, mitä selittää vuosikatteen heikkeneminen.
 - Ennusteen mukaan tulos heikentyy erityisesti Tampereen Palvelukiinteistöt Oy:llä ja Tampereen Energia – konsernilla.
- Investointiennuste on 518,0 milj. euroa, mikä on 32,1 milj. euroa vähemmän kuin vertailuvuonna.
- Lainakantaennuste on 2 162,4 milj. euroa, mikä on 112,3 miljoonaa euroa vähemmän kuin vertailuvuonna.

Talousarvion 2023 toiminnan tavoitteiden toteutuminen

Toteumatiedot tammi-elokuulta 2023

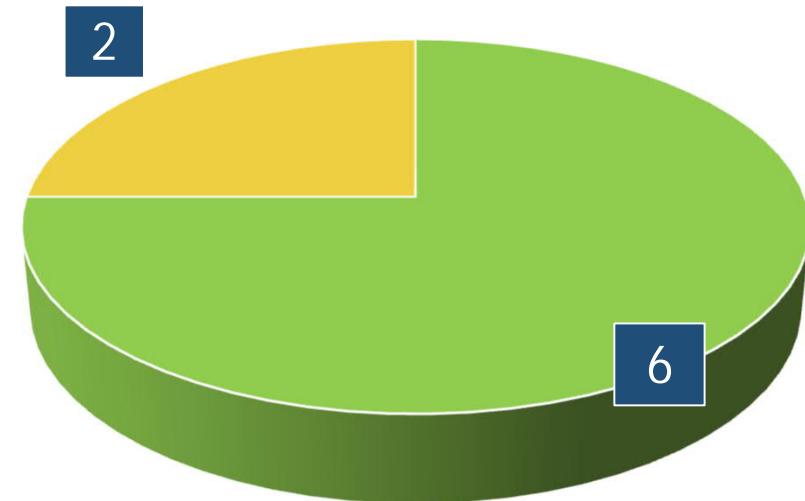
Toiminnan tavoitteiden toteutumisen 2023

KAUPUNKITASOISET SEKÄ LAUTAKUNNILLE
ASETETUT TAVOITTEET

- Tavoitteen arvioidaan toteutuvan
- Tavoitteen arvioidaan toteutuvan osittain
- Tavoitteen arvioidaan jäävän toteutumatta
- Tavoitteen toteutumista ei voida vielä arvioida

LIIKELAITOKSILLE ASETETUT TAVOITTEET

- Tavoitteen arvioidaan toteutuvan
- Tavoitteen arvioidaan toteutuvan osittain

Keskeiset onnistumiset

Tavoite	Arvio tavoitteen toteutumisesta vuoden lopun tilanteessa	
Työllistymistä edistävän palvelun perusteella työmarkkinatukea saa Tampereella keskimäärin vähintään 3000 henkilöä kuukaudessa	<p>Kela maksoi tammi-elokuussa 2023 työmarkkinatukea aktiivitoimenpiteen ajalta keskimäärin 3916 asiakkaalle. Työllisyyskokeilun aktivointiaste on laskenut 2,4 prosenttiyksikköä vuoden takaiseen ollen elokuun lopussa 36,6 %. Aktivointiaste on korkea suhteessa muihin suuriin kaupunkeihin. Työllisyyskokeilun työttömien asiakkaiden määrä on noussut 1074 asiakkaalla heinäkuusta 2022. Työmarkkinatukea työttömyyden takia saavien määrä on noussut Tampereella 88:llä asiakkaalla.</p> <p>Tavoitteen arvioidaan toteutuvan.</p>	
Asemakaavoituksella on mahdollistettu vuosittain 150 pientalon rakentaminen	<p>Hyväksytyn asemakaavoitusohjelman mukaisesti Tampereelle kaavoitetaan 2023-2027 750 omakotitonttia, jotka keskittyvät Ojalan ja Nurmi-Sorilan alueille. Asemakaavat on ohjelmoitu valmistuvaksi 2024-2027. Vuoden 2023 aikana kaavoitetaan yksittäisiä pientalotontteja isompia tontteja jakamalla. Kaavavarannossa on luovutettavia omakotitontteja n. 190 kpl mm. Västringinmäen ja Hervantajärven alueilta.</p> <p>Tavoitteen arvioidaan toteutuvan.</p>	
Joukkoliikenteen matkustajamäärä on kasvanut 5 % edelliseen vuoteen verrattuna	<p>Nysse-liikenteessä tehtiin tammi-elokuussa noin 32,4 miljoonaa nousua, mikä on noin 23 % enemmän kuin viime vuonna vastaavalla ajanjaksolla. Viime vuonna tammi-huhtikuussa tehtiin yhteensä 26,2 miljoonaa nousua. Vuoden 2022 alkupuoliskolla matkustajamäärät olivat koronapandemian johdosta normaalia alemmalla tasolla.</p> <p>Tavoitteen arvioidaan toteutuvan.</p>	
Keskustan saavutettavuuden parantamiseen tähtäävä liikennejärjestelmäsuunnitelma on laadittu	<p>Keskustan liikennejärjestelmäsuunnitelman laatiminen käynnistyi tammikuussa 2023. Suunnitelmassa on tähän mennessä hyväksytty visio ja tavoitteet. Eri kulkumuotojen liikenneverkkojen suunnittelu on tehty ja parhaillaan käynnissä on keskustan katujen tilanjaolliset tarkastelut. Työ on edennyt aikataulun mukaisesti ja suunnitelmaluonnoksen ennustetaan valmistuvan vuoden 2023 loppuun mennessä.</p> <p>Tavoitteen arvioidaan toteutuvan.</p>	
Työntekijäkokemus on parantunut edelliseen vuoteen verrattuna	<p>Työntekijäkokemuskyselyn tulokset ovat parantuneet QWL-indeksin (työelämän laatu) osalta edellisen vuoden elokuun kyselyn tulokseen nähden. (QWL-indeksi Q3/2023: 62,7 %; Q3/2022: 60,0 %). Työntekijäkokemuskyselyn tulokset ovat nousseet myös eNPS-arvon (työpaikan suosittelu) osalta, tulos oli Q3/2023: 18,68; Q3/2022:16,92.</p> <p>Tavoite toteutui.</p>	

Keskeiset poikkeamat

Tavoite	Arvio tavoitteen toteutumisesta vuoden lopun tilanteessa	
Kiusaaminen on vähentynyt toisen asteen koulutuksessa edelliseen vuoteen verrattuna	<p>Ammatillisessa koulutuksessa raportointikaudella (1-8/2023) vastanneista opiskelijoista kiusaamista on kokenut 2 % aloittavista opiskelijoista ja 6 % valmistuvista opiskelijoista. Vastaavat luvut viime vuodelta samalta ajanjaksolta olivat aloittavien osalta 1 % ja valmistuvien osalta 4 %. Lukiokoulutuksessa tammikuussa 2023 toteutetuissa kyselyissä 1. vuoden opiskelijoista oli kokenut kiusaamista melko paljon tai jonkin verran 8,5 % ja valmistuvista opiskelijoista 11,8 %. Vastaavat luvut edelliseltä vuodelta olivat 1. vuoden opiskelijoiden osalta 5,5 % ja valmistuvien osalta 10,8 %.</p> <p>Tavoitteen arvioidaan jäävän toteutumatta.</p>	
Asiointi digitaalisessa kanavassa on mahdollista 35 % kaupungin palveluja	<p>Palvelutietovarantoon on palvelukanavistaan ilmoittanut 162 palvelua, joista 47 tarjoaa verkkoasiointikanavan. Näin ollen asiointi digitaalisessa kanavassa on tällä hetkellä mahdollista 29 % kaupungin palveluja.</p> <p>Tavoitteen arvioidaan jäävän toteutumatta.</p>	
Laajan työttömyysasteen kehitys on nuorten ja ulkomaalaisten osalta kuuden suurimman kaupungin keskiarvon tasolla	<p>Nuorten laaja työttömyysaste nousi Tampereella 0,7 prosenttiyksikköä vuoden takaiseen verrattuna elokuussa 2023. Viidessä muussa suuressa kaupungissa nuorten laaja työttömyysaste nousi keskimäärin 0,5 prosenttiyksikköä. Ulkomaalaisten laaja työttömyysaste kasvoi vuoden takaiseen verrattuna Tampereella 2,0 prosenttiyksikköä. Ulkomaalaisten laajan työttömyysasteen kasvua selittää osittain tilapäistä suojelua saavien ukrainalaisten työnhakija-asiakkaiden tulo Suomeen ja lisääntynyt määrä TE-palveluissa. Lisäksi Tampereelle muuttavien vieraskielisten määrät ovat olleet edelliseen vuoteen verrattuna kasvussa, mikä selittää myös kotoutumisaikaisten, työllistymistä edistävissä palveluissa olevien ulkomaalaisten määrän kasvua. Muissa kuutoskaupungeissa ulkomaalaisten laaja työttömyysaste kasvoi keskimäärin 0,86 prosenttiyksikköä. Ulkomaalaisten laaja työttömyysaste on pääkaupunkiseudulla selvästi matalampi kuin muissa kuutoskaupungeissa.</p> <p>Tavoitteen arvioidaan jäävän toteutumatta.</p>	
Asunto- ja maapolitiikan linjausten mukainen asuntotuotantotavoite 716 asuntoa toteutuu	<p>Elokuun 2023 loppuun mennessä on valmistunut 358 MAL4-sopimuksen mukaista kohtuuhintaista asuntoa. Käynnissä olevien hankkeiden perusteella arvioidaan, että vuoden loppuun mennessä valmistuu 534 kohtuuhintaista asuntoa.</p> <p>Tavoitteen arvioidaan jäävän toteutumatta vuoden loppuun mennessä.</p>	